

0.	Předmluva	1
1.	<u>Principy přeměny tepelné energie</u>	2
1.1.	Energie a energetické názvosloví	2
1.1.1.	Pojem energie, druhy a formy energie	2
1.1.2.	Zdroje energie	2
1.1.3.	Přeměny energie	3
1.1.4.	Posuzování energií	4
1.1.5.	Základní energetické pojmy a názvosloví	5
1.2.	Teorie energetických strojů	10
1.2.1.	Základní rovnice tepelného stroje	10
1.2.2.	Zobrazení pochodu tepelného stroje v diagramech T-s, p-v	13
1.2.3.	Užití základní rovnice tepelného stroje	15
1.2.4.	Otevřený a uzavřený oběh	18
1.2.5.	Účinnosti oběhu	20
1.2.6.	Pracovní způsoby strojů pro přeměnu energie	21
1.2.7.	Pracovní oběhy parních motorů	22
1.3.	Lopatkový stroj	25
1.3.1.	Rotující kanál, rychlostní a silové poměry	25
1.3.2.	Pracovní proces tepelného lopatkového stroje	28
1.3.3.	Průtok kanálem	32
2.	<u>Tepelné energetické výroby</u>	38
2.1.	Energetika a tepelné energetické výroby	38
2.1.1.	Elektrárny a energetické soustavy	38
2.1.2.	Palivoenergetické hospodářství ve světě	39
2.1.3.	Palivoenergetické hospodářství ČSSR	43
2.1.4.	Potřeba elektřiny a tepla	44
2.2.	Kondenzační elektrárna	46
2.2.1.	Základní schéma a oběh	46
2.2.2.	Ztráty a účinnosti	48
2.2.3.	Způsoby zvyšování termické účinnosti	51
2.2.3.1.	Regenerační ohřev napájecí vody	52
2.2.3.2.	Přihřívání páry	54
2.3.	Teplárna a výtopna	57
2.3.1.	Teplárna s protitlakovou turbinou	57
2.3.2.	Teplárna s odběrovou turbinou	59
2.3.3.	Výtopna	62
2.3.4.	Volba nositelů tepla	64
2.4.	Elektrárna se spalovací turbinou	65
2.4.1.	Užití elektrárny se spalovací turbinou	65
2.4.2.	Základní schéma a oběh	66
2.5.	Jaderná elektrárna	67
2.5.1.	Význam a poslání jaderné energie	67
2.5.2.	Základní schéma a oběh	68

	Str.	
2.6.	Provoz tepelných energetických výroben	70
2.6.1.	Provozní předpisy	70
2.6.2.	Výrobní náklady	71
2.6.3.	Výstavba nových energetických výroben	72
2.7.	Odpadní produkty z energetických výroben	73
2.7.1.	Škodlivé exhalace	73
2.7.2.	Struska a popílek	74
2.7.3.	Odpadní vody	74
2.7.4.	Odpadní produkty z jaderných elektráren	75
3.	<u>Parní kotle</u>	77
3.1.	Pracovní princip	77
3.2.	Funkční celky parního kotle	78
3.2.1.	Spalovací zařízení	78
3.2.2.	Parní generátor	78
3.2.3.	Příslušenství	78
3.2.4.	Armatura	79
3.2.4.1.	Jemná armatura	79
3.2.4.2.	Hrubá armatura	80
3.2.4.3.	Měřicí přístroje	81
3.3.	Rozdělení parních kotlů	81
3.3.1.	Vývoj parních kotlů	81
3.3.2.	Rozdělení parních kotlů	83
3.3.3.	Určovací veličiny parního kotle	84
3.3.4.	Kotlové plochy a stav hladiny vody v kotli	85
3.4.	Paliva pro parní kotle	85
3.4.1.	Druhy a základní vlastnosti paliv	86
3.4.2.	Paliva skupenství tuhého	86
3.4.3.	Paliva skupenství kapalného	88
3.4.4.	Paliva skupenství plynného	88
3.4.5.	Výhřevnost a spalné teplo	89
3.5.	Spalování paliv	89
3.5.1.	Stechiometrické rovnice	89
3.5.2.	Spotřeba kyslíku a vzduchu při spalování	90
3.6.	Tepelný výkon parního kotle	92
3.6.1.	Účinnost parního kotle	94
3.6.2.	Ztráty parního kotle	94
3.7.	Spalovací zařízení	95
3.7.1.	Požadavky kladené na spalovací zařízení	95
3.7.2.	Směrné hodnoty	95
3.7.3.	Teple předané v ohništi a spalovací teplota	97
3.7.4.	Přirozený a umělý tah	98
3.8.	Spalovací zařízení - konstrukční uspořádání	99
3.8.1.	Roštová ohniště	99
3.8.2.	Prášková ohniště	102
3.8.2.1.	Hořáky	102

	Str.	
3.8.2.2.	Granulační ohniště	104
3.8.2.3.	Výtavná ohniště	105
3.8.2.4.	Cyklonová ohniště	105
3.8.3.	Ohniště na kapalná a plynná paliva	106
3.8.4.	Odpopelňovací a odstruskovací zařízení	106
3.9.	Příprava paliva pro spalování	108
3.9.1.	Mlecí okruhy	108
3.9.2.	Mlýny a třídiče	110
3.10.	Výhřevné plochy parních generátorů	112
3.10.1.	Výparník	112
3.10.2.	Přehřívák	112
3.10.3.	Ohřívací plochy	114
3.10.4.	Určení velikosti výhřevných ploch parního generátoru	115
3.11.	Úprava napájecí vody	118
3.11.1.	Prostředky pro úpravy napájecí vody	119
3.12.	Charakteristiky a regulace parních kotlů	119
3.12.1.	Charakteristiky a zásady regulace parních kotlů	119
3.12.2.	Regulace napájení	120
3.12.3.	Regulace spalování	121
3.12.4.	Regulace teploty přehřáté páry	122
3.12.5.	Ochrany parního kotle	122
3.13.	Provozní problémy parních kotlů	123
3.13.1.	Provoz parních kotlů	123
3.13.2.	Zanášení výhřevných ploch a koroze	123
3.13.3.	Odprašování - čištění spalin	124
3.13.4.	Čistota ovzduší - exhalace	125
3.14.	Vzory uspořádání parních kotlů	125
3.14.1.	Materiál a konstrukční směrnice	125
4.	<u>Parní turbíny</u>	128
4.1.	Vznik a vývoj parních turbín	128
4.2.	Pracovní proces parní turbíny	128
4.2.1.	Vnitřní výkon a definice termodynamické účinnosti turbíny	128
4.2.2.	Princip transformace energie v turbíně	129
4.3.	Rovnotlaký stupeň	130
4.3.1.	Ideální rovnotlaký stupeň	130
4.3.2.	Průběh skutečné expanze ve stupni turbíny	131
4.3.3.	Obvodová účinnost rovnotlakého stupně, Základní charakteristika	132
4.4.	Curtisův stupeň (rychlostní stupeň)	133
4.4.1.	Princip činnosti	133
4.4.2.	Obvodová účinnost Curtisova stupně, základní charakteristika	134
4.5.	Přetlakový stupeň	135
4.5.1.	Princip činnosti	135
4.6.	Uspořádání turbínových stupňů	137
4.6.1.	Zbývající ztráty stupňů parní turbíny	137
4.6.2.	Parciální ostřik	139

	Str.	
4.6.3.	Konstrukční uspořádání turbinových stupňů	139
4.7.	Mnohostupňové parní turbíny	141
4.7.1.	Základní rozvahy	141
4.7.2.	Zpětné využití ztrát	142
4.7.3.	Ucpávkové ztráty	142
4.7.4.	Namáhání turbinových lopatek	143
4.8.	Charakteristiky parních turbin	144
4.8.1.	Charakteristiky průtokové	144
4.8.2.	Charakteristiky výkonové	146
4.9.	Regulace parních turbin	147
4.9.1.	Zásady regulace parních turbin	147
4.9.1.1.	Regulace škrcením	147
4.9.1.2.	Regulace skupinová	148
4.9.1.3.	Regulace klouzavým tlakem	149
4.9.2.	Regulace kondenzační turbíny	150
4.9.3.	Zásahy do regulačního procesu	151
4.9.4.	Regulace protitlakové turbíny	152
4.9.5.	Regulace turbin s regulovanými odběry	153
4.9.6.	Pojistné a ochranné regulace	154
4.10.	Kondenzační zařízení parních turbin	154
4.10.1.	Účel kondenzace	154
4.10.2.	Základní výpočet kondenzace	155
4.10.3.	Konstrukce kondenzátoru a pomocná zařízení	156
4.10.4.	Provoz, zásobování vodou	156
4.11.	Konstrukce a provedení parních turbin	157
5.	<u>Elektrárna se spalovací turbínou</u>	159
5.1.	Rozvoj spalovacích turbin	159
5.1.1.	Vznik a vývoj spalovacích turbin	159
5.1.2.	Užití spalovacích turbíny	161
5.1.3.	Paliva pro spalovací turbíny	162
5.2.	Pracovní oběhy spalovacích turbin	162
5.2.1.	Základní princip spalovací turbíny	162
5.2.2.	Schématá typických oběhů spalovacích turbin	163
5.2.2.1.	Jednoduchý otevřený oběh bez výměníku tepla	163
5.2.2.2.	Jednoduchý otevřený oběh s výměníkem tepla	163
5.2.2.3.	Otevřený oběh s rozdělenou turbínou	163
5.2.2.4.	Otevřený oběh s chlazením, vícenásobným spalováním a výměníkem tepla	164
5.2.2.5.	Oběh pístového spalovacího motoru s plnicím turbodmychadlem	165
5.2.2.6.	Uzavřený oběh spalovací turbíny	165
5.2.2.7.	Oběh parního kotle Velox	167
5.2.2.8.	Paroplynový oběh s dodatkovým spalováním	167
5.3.	Řešení jednoduchého oběhu spalovací turbíny	169
5.3.1.	Jednoduchý otevřený oběh spalovací turbíny bez výměníku tepla - ideální oběh	169

5.3.2.	Jednoduchý otevřený oběh spalovací turbíny s výměníkem tepla - ideální oběh	171
5.3.3.	Jednoduchý otevřený oběh spalovací turbíny bez výměníku tepla - reálný oběh	172
5.3.4.	Jednoduchý otevřený oběh spalovací turbíny s výměníkem tepla - reálný oběh	174
5.3.5.	Podmínka chodu spalovací turbíny, rovnovážný chod	176
5.3.6.	Regulace spalovacích turbin	177
5.4.	Hlavní části spalovací turbíny	179
5.4.1.	Kompresory	179
5.4.2.	Spalovací komory	180
5.4.3.	Plynové turbíny	182
5.4.4.	Výměníky	182
5.5.	Použití spalovacích turbin na plynovodech	185
6.	<u>Jaderné elektrárny</u>	189
6.1.	Rozvoj jaderných elektráren	189
6.1.1.	Vývoj jaderné energetiky	189
6.1.2.	Princip jaderné elektrárny	190
6.1.3.	Schémata jaderných elektráren s parními turbinami	191
6.1.4.	Schémata jaderných elektráren s plynovými turbinami	192
6.1.5.	Možnosti využití jaderných elektráren pro teplárenský provoz a jiné účely	193
6.1.6.	Palivová a energetická bilance jaderné elektrárny	194
6.2.	Fyzika atomového jádra	197
6.2.1.	Stavba atomů	197
6.2.2.	Vazebná energie a vzájemné reakce jader	198
6.2.3.	Štěpení přírodních jaderných paliv	202
6.2.4.	Řetězová reakce	205
6.3.	Fyzika reaktoru	206
6.3.1.	Jaderný reaktor - princip	206
6.3.2.	Řízená řetězová reakce, multiplikační součinitel	207
6.3.3.	Kritické poměry	209
6.3.4.	Zplodiny rozpadu	210
6.3.5.	Vývin a odvod tepla z reaktoru	211
6.3.6.	Regulace výkonu reaktoru	212
6.4.	Materiály jaderných reaktorů	214
6.4.1.	Požadavky na vlastnosti materiálů pro jaderné reaktory	214
6.4.2.	Paliva pro jaderné reaktory a palivové články	215
6.4.3.	Moderátory	218
6.4.4.	Chladiva jaderných reaktorů	219
6.4.5.	Absorpční materiály	221
6.4.6.	Oceli v jaderných reaktorech	222
6.4.7.	Nekovové materiály	222
6.5.	Jaderné energetické reaktory, koncepce a konstrukce	222
6.5.1.	Rozdělení jaderných reaktorů	222
6.5.2.	Vlastnosti nejdůležitějších jaderných energetických reaktorů	224

	Str.	
6.5.3.	Konstrukční uspořádání jaderných reaktorů	225
6.5.4.	Vnitřní a vnější přeprava paliva	228
6.5.5.	Ochrana proti škodlivým účinkům záření	229
6.6.	Jaderné elektrárny	230
6.6.1.	Kritéria pro výstavbu jaderných elektráren	230
6.6.2.	Schémata jaderných elektráren	231
6.6.3.	Pomocné okruhy jaderných elektráren	234
6.6.4.	Regulace jaderné elektrárny	234
6.6.5.	Strojní zařízení elektráren	236
6.7.	Hospodárnost provozu jaderné elektrárny	237
6.7.1.	Rozbory účinností a vyhoření paliva	237
6.7.2.	Podmínky chlazení a výměny tepla	239
6.7.3.	Požizovací náklady, hospodárnost jaderných elektráren a výhled jejich rozvoje	240
6.8.	Provoz jaderných elektráren	241
6.8.1.	Provozní vlastnosti	241
6.8.2.	Vyzkoušení a první spouštění	242
6.8.3.	Provoz	242
6.8.4.	Složistiště a uskladnění radioaktivních odpadů	243
6.9.	Nové principy přeměny energie pro získání elektrické energie .	244
6.10.	Využití termojaderné reakce	246
6.10.1.	Teoretické zdůvodnění	246
6.10.2.	Provedení reaktoru	247
6.10.3.	Zhodnocení	249
7.	<u>Kompresory</u>	250
7.1.	Úvodní rozbor	250
7.1.1.	Účel a použití kompresorů	250
7.1.2.	Druhy kompresorů - jejich rozdělení	250
7.2.	Objemové kompresory - základní vlastnosti	251
7.2.1.	Principy objemových kompresorů	251
7.2.2.	Ideální kompresor jednostupňový - pracovní rozbor	251
7.2.3.	Spotřeba práce pro různé způsoby stlačení	253
7.2.4.	Objemová a dopravní účinnost	256
7.2.5.	Několikastupňová komprese	257
7.2.6.	Příkony a energetické účinnosti	259
7.2.7.	Vliv vlhkosti	261
7.3.	Vzory provedení objemových kompresorů	261
7.3.1.	Provedení pístového kompresoru	261
7.3.2.	Rozvody kompresorů a vývěv	263
7.3.3.	Provedení rotačních objemových kompresorů	264
7.4.	Charakteristiky a regulace objemových kompresorů	265
7.4.1.	Charakteristiky	265
7.4.2.	Regulace	266
7.5.	Dynamické kompresory	268
7.5.1.	Principy dynamických kompresorů, použití	268

	Str.	
7.5.2.	Stlačení v turbokompresoru	269
7.5.3.	Radiální stupeň, rozbor jeho práce	270
7.5.4.	Axiální stupeň	274
7.6.	Celkové řešení a provedení turbokompresoru	276
7.6.1.	Výkony, celkové ztráty a účinnosti	276
7.6.2.	Chlazení při kompresi - optimální stlačení ve stupni	277
7.6.3.	Postup při řešení radiálního turbokompresoru	278
7.6.4.	Vzory provedení turbokompresorů	279
7.7.	Charakteristiky a regulace turbokompresoru	280
7.7.1.	Charakteristiky	280
7.7.2.	Regulace	284
7.8.	Příklady užití kompresorů	286
7.8.1.	Kompresní stanice	286
7.8.1.1.	Popis a pracovní rozbor	286
7.8.1.2.	Některé důležité části kompresorové stanice	287
7.8.2.	Chladiřenská technika	289
7.8.2.1.	Popis a pracovní rozbor	289
7.8.2.2.	Zařízení s oběhem parním	290
7.8.2.3.	Hlavní části - regulace chlazení	292
8.	<u>Čerpadla</u>	293
8.1.	Základní pojmy čerpačích techniky	293
8.2.	Potrubí a armatury (čerpačích zařízení).	293
8.2.1.	Určení měrné energie Y_a	293
8.2.2.	Určení ztrátové měrné energie Y_z	295
8.2.3.	Charakteristika čerpačích zařízení	297
8.2.4.	Řazení potrubí a jeho prvků	297
8.2.5.	Potrubí a armatury, uspořádání a provoz	298
8.3.	Čerpadla	300
8.3.1.	Základní pojmy a rozdělení čerpadel	300
8.3.2.	Hydrostatická čerpadla - charakteristické znaky	300
8.3.3.	Hydrodynamická čerpadla - charakteristické znaky	301
8.3.4.	Ostatní čerpadla - charakteristické znaky	302
8.4.	Čerpadla hydrostatická	302
8.4.1.	Pístové čerpadlo - teoretické vztahy	302
8.4.2.	Zubové čerpadlo - teoretické vztahy	304
8.4.3.	Ztráty, účinnosti a charakteristika	305
8.4.4.	Regulace hydrostatických čerpadel	306
8.5.	Čerpadla hydrodynamická	306
8.5.1.	Teoretické vztahy	307
8.5.2.	Ztráty, účinnosti, charakteristika	308
8.5.3.	Podobnost (afinita)	311
8.5.4.	Měrné otáčky; řazení kol čerpadla	313
8.5.5.	Kavitace, poměry v sání čerpadla	314
8.5.6.	Regulace hydrodynamických čerpadel	316
8.5.7.	Spolupráce hydrodynamických čerpadel	318
8.5.8.	Konstrukční uspořádání	319

	Str.	
8.6.	Srovnání hydrostatických a hydrodynamických čerpadel	321
8.7.	Užití čerpadel v energetice	322
8.7.1.	Čerpadla v parní elektrárně	322
8.7.1.1.	Napájecí čerpadlo (napáječka)	322
8.7.1.2.	Kondenzátní čerpadlo (kondenzátka)	324
8.7.1.3.	Čerpadlo chladící vody (ohladička)	325
8.7.1.4.	Čerpadla pro dopravu hydrosměsí (bagrovací)	325
8.7.2.	Čerpadla v jaderné elektrárně	326
8.7.3.	Čerpadla v rozvodu tepla	326
8.7.4.	Čerpadla ve vodní elektrárně	327
9.	<u>Vodní elektrárny</u>	328
9.1.	Využití vodní energie	328
9.1.1.	Vodní elektrárny	328
9.1.2.	Využití vodních elektráren a vodní energie	331
9.1.3.	Rozdělení vodních turbin	332
9.2.	Vlastnosti vodních turbin	333
9.2.1.	Pracovní rovnice a jejich rozbor	333
9.2.2.	Rychlostní poměry	335
9.2.3.	Výkony a účinnosti	336
9.2.4.	Využití vodního spádu, kavitace	337
9.2.5.	Hydraulická podobnost	339
9.2.6.	Specifické otáčky, vliv velikosti na účinnost	340
9.3.	Charakteristiky a regulace vodních turbin	342
9.3.1.	Normální charakteristika vodní turbíny	342
9.3.2.	Chování vodní turbíny při proměnném průtoku	342
9.3.3.	Chování vodní turbíny při proměnných otáčkách	347
9.3.4.	Regulace otáček (výkonu) vodních turbin	348
9.4.	Vzory provedení vodních turbin	349
10.	<u>Seznam použité a doporučené literatury</u>	351
10.1.	Základní literatura	351
10.2.	Literatura k jednotlivým kapitolám	351